

Slovenski dom

Stev. 255

V Ljubljani, četrtek 9. novembra 1939

Leto IV

Ponesrečen atentat v Münchenu

Po snočnem Hitlerjevem govoru je v dvorani pivovarne Bürgerbräu prišlo do strahovite eksplozije, pri kateri je bilo šest mrtvih in čez 60 ranjenih

Med žrtvami atentata je najbrž Hitlerjev namestnik Rudolf Hess

Napovedi o brezobzirnem obračunu z domačimi nasprotniki narodnega socializma

Berlin, 9. novembra. m. Ponoči je bilo izdano nemško uradno poročilo, ki pravi: Kancler Hitler je snoči imel ob proslavi 16 letnice prve narodno-socialistične vstaje v Münchenu velik govor v pivovarni Bürgerbräu. Po govoru se je prvotno mislilo pomuditi pri svojih starih tovariših iz stare narodno-socialistične garde, toda so ga nujni državni posli nenaadno poklicali v Berlin. Odšel je takoj na postajo, kjer je že čakal pripravljen osebni vlak.

Nekaj minut po odhodu kanclerja Hitlerja na postajo, je v neki dvorani pivovarne Bürgerbräu prišlo do silovite eksplozije, pri kateri je bilo šest starih borcev narodno-socialističnega gibanja in Hitlerjevih tovarišev ubitih, nad 60 pa je bilo ranjenih. Prva preiskava je ugotovila, da je atentat moral biti pripravljen od nasprotnikov narodnega socializma v tujini. Atentat je v Münchenu izval fanatično ogorčenje. Oblasti so za izsleditev atentatorjev razpisale nagrado v znesku 500.000 mark (7 milijonov dinarjev).

Pariz, 9. novembra. o. Iz holandskih virov poročajo, da je med žrtvami snočnega atentata v Münchenu tudi Hitlerjev namestnik Rudolf Hess. Da je ta vest najbrž resnična, sklepajo iz dejstva, da bi moral Hess nocoj imeti po radiu velik politični govor, govor pa je bil ponoči nenaadno odpovedan, čeprav je Hess med narodno-socialističnimi prvaki tisti, ki le malokdaj nastopa z govori v javnosti.

München, 9. novembra. o. Vest o poskusu atentata proti Kanclerju Hitlerju se je bliskovito raznesla po vsem Münchenu. Izdani so bili takoj izredni varnostni ukrepi. Močni oddelki politične policije so v vojni opravi zasedli vse izhode iz mesta ter ustavljali avtomobile in pešce, ki so odhajali ponoči iz mesta. Precej ljudi je bilo pri tem aretiranih. Policija je že ponoči izvedla obsežne preiskave pri tistih prebivalcih, ki so znani kot nasprotniki narodno-socialističnega režima. Danes poteka življenje v Münchenu normalno. Dohodi k pivovarni Bürgerbräu so zaprti, ker tam še vedno trajajo očistevalna in reševalna dela.

Snočni govor kanclerja Hitlerja v Münchenu:

"V tej vojni bo samo en zmagovalec - Nemčija"

München, 9. nov. o. Kancler Hitler je snoči imel pred starimi narodno-socialističnimi bojovníki za 16-letnico prve hitlerjevske revolucije velik govor, v katerem je izvajal med viharimi pozdravi:

Vso krivdo za sedanjo vojno nosi Anglija. ki pravi, da se bori za svobodo malih narodov. Anglija pravi tudi, da se bori za to, da ne bo več vojne. Če bi Angleži ne bili hoteli vojne, čemu so jo pa začeli? Angleži pravijo, da so njihove meje na Renu in ob Visli, toda Nemčija jim bo pomagala, da se bodo vrili na Temzo, kamor spadajo. Anglija pravi, da se ne bori proti nemškemu narodu in proti Nemčiji in bi takoj sklenila mir, če bi mogla zaupati besedi nemških voditeljev. Tudi Nemčija bi se sporazumela z Anglijo, če bi lahko zaupala njenim voditeljem.

Vzroki za to vojno so popolnoma drugod. Angleži sovražijo Nemčijo in njen socialni red, ker se boje, da bi se tega mogli nalesiti drugi narodi, ki so pod angleško oblastjo. Zato so začeli sedanjo vojno, toda toplot pa ima Anglija opravka z drugo Nemčijo, kakor pa v pretekli vojni. Nemčija ima zdaj samo eno fronto, zato bo pokazala Angliji, kdo je v tej vojni Rim in kdo Kartagina, kakor je to primerno rabil neki angleški minister.

V tej vojni se lahko zgodi vse, samo to ne, da bi se Nemčija udala. Ko so Angleži začeli govoriti o tem, da bo vojna trajala tri leta, je Hitler dal Göringu takoj nalog, naj Nemčijo takoj pripravi za vojno, ki bi trajala pet let.

München, 9. novembra. m. United Press poroča: Snoči okoli polnoči, v trenutku ko je kancler Hitler zapušal prostore mestne pivovarne v Münchenu, v kateri je bil sestanek njegove stare garde in je na tem sestanku govoril tudi kancler Hitler, se je pripetila silovita eksplozija. Eksplozija je zahtevala več smrtnih žrtev. Hitler je ostal nepoškodovan, ker se je v trenutku eksplozije mudil izven prostorov, kjer je eksplozija nastala. Zgodila se ni zaradi kakšnih poškodb pri električni napeljavi in napravah, temveč je bil atentat pripravljen z nekim razstrelivom. Na dobro poučenih mestih so v prvem trenutku izjavili, da ni dovoljeno povedati, če je bilo pri tej priliki kaj mrtvih in ranjenih in koliko jih je bilo.

London, 9. novembra. m. Snoči ob 21.35, kmalu po govoru kanclerja Hitlerja je v mestni pivovarni v Münchenu prišlo do eksplozije, v kateri je bilo ubitih več oseb. Dopisniki tujih listov so se takoj obrnili za informacije na nemško propagandno ministrstvo v Berlinu. Kjer pa jim o tem niso dali nobenih obvestil. Takoj so bile ustavljene telefonske in brzojavne zveze med Berlinom in Münchonom ter med Nemčijo in tujino, zlasti z Ameriko.

Newyork, 9. novembra. o. Po vesteh ameriškega radia je bil snoči atentat na kanclerja Hitlerja pripravljen s peklenim strojem, nastavljenim v sobici nad glavno pivsko kletjo pivovarne Bürgerbräu. Ob eksploziji se je porušil strop kleti in pokopal pod seboj vse goste, med katerimi so bili poleg starih narodno-socialističnih bojovníkov tudi ministri Hess, dr. Göbbels in Streicher. Policija je takoj obkrožila pivovarno ter začela reševati žrtve izpod podrtin. K sreči so električne luči gorele tako, da je navzlic strahotni nesreči bilo mogoče obdržati red. Ob eksploziji se ni nič vnelo tako, da je bila gasilska pomoč nepotrebna. Policija ni marala dati nikakih podatkov o žrtvah. Domnevajo, da je ranjenih in mrtvih več kakor pa navaja uradno poročilo iz Berlina. Zvedeti je bilo mogoče toliko, da so med ranjenimi tudi štiri ženske.

Berlin, 9. novembra. o. Današnji nemški listi prinašajo pod velikimi naslovi poročilo o atentatu v Münchenu in pravijo, da je atentat bil pripravljen proti življenju nemškega kanclerja. Nobenega dvoma ni, da stoji za atentatom Anglija in njena tajna policija.

Poluradno glasilo narodno-socialistične stranke »Das deutsche Dienst« piše, da so organizatorji atentata agentje angleške vohunske službe, za njimi pa uradna Anglija. List pravi dalje, da se je angleškim agentom mogel atentat posrečiti zaradi zaveznosti z nasprotniki narodnega socializma v Nemčiji. Do teh nasprotnikov je bil po trditvi lista narodni so-

V tej vojni bodo Nemci pokazali, česa je zmogel 80 milijonski narod, ki je oborožen vojaško, moralno in gospodarsko.

Nemčiji v tej vojni ne bo nikdar zmanjkalo niti bencina niti živeža. Ne vojaško, ne gospodarsko je ne bo nihče premagal. V tej vojni bo samo en zmagovalec in to bo Nemčija, ker je tako zapovedal njen voditelj. Poljaki so se že naučili, kaj je nemška sila, 37 milijonska država je bila v desetih dneh vojaško premagana, v 18 dneh razbita, v 30 dneh pa uničena. Ker so Angleži odklonili vse Hitlerjeve mirovne pogodbe, bo Nemčija zdaj začela z njimi govoriti v jeziku, ki ga edino razumejo. V tej vojni pa ne bo uničena Nemčija, marveč Anglija, zakaj nikjer ni zapisano, da je Anglija poklicana biti policaj nad drugim narodom na svetu.

Kancler Hitler se je v govoru bavil tudi z nemško kulturo in dejal, da je v zadnjih šestih letih dal Nemčiji tako omiko, kakor se Angležem niti ne sanja. Narodni socializem je v šestih letih storil za kulturo več kakor Angleži v 100 letih. Kamor je kancler Hitler prišel: v Prago, v Varšavo, v Poznanj, na Dunaj, ni nikjer videl sledov angleške, marveč samo sledove nemške omike. Če primerjamo nemško omiko z angleško, vidimo, da en sam Beethoven odtehta vso angleško glasbo. Zatorej se Angleži ne morejo boriti za kulturo, kakor pravi njihov zunanji minister.

Na koncu govora se je kancler Hitler zahvalil starim nar-socialističnim bojovníkom, ki so postavili narodnega socializma dvignili leta 1923 in mu pripomogli do zmage.

cializem popustljiv in mil, zdaj pa bo z njimi ravnal kakor zaslužijo ljudje, ki hočejo izvajati zločine za angleško zlato. Anglija in njeni zavezniki v Nemčiji naj bodo prepričani, da bodo nasprotniki narodnega socializma dobili zdaj plačilo in kazen kakršno zaslužijo.

Iz teh napovedi nemškega tiska se da sklepati, da pripravlja nemška policija drastične ukrepe proti judom, proti levicarjem in proti katolicanom, ki veljajo kot najhujši nasprotniki narodnega socializma. Pričakovati je treba obsežnih usmritev in aretacij.

London, 9. novembra. o. Ves angleški tisk se danes bavi s Hitlerjevim govorom in z atentatom, ki je prišel neposredno po govoru. Angleško časopisje meni, da je atentat delo domačih nasprotnikov narodnega socializma in izraz ogorčenja, ki vlada v Nemčiji proti nadaljevanju vojne. To je v pol leta drugi poskus atentata na kanclerja Hitlerja. Prvega so pripravljali Čehi v Hamburgu ob splovitvi bojne ladje.

London, 9. nov. o. Angleški radio odgovarja trditvam današnjega nemškega tiska, ki pravi, da je atentat organizirala angleška vohunska služba. Angleži trdijo, da je atentat — kakor svoječasni požig nemške državne zbornice — delo nemške politične policije same, ki je atentat pripravila iz treh razlogov: da bi nemškemu ljudstvu dokazala, da je kancler Hitler čudežno zavarovan in ga ne more zadeti nobena nesreča; da bi se znebila nekaterih narodno-socialističnih prvakov, ki nasprotujejo sedanji nemški politiki, in da bi dobila pretezo za iztrebitev domačih političnih nasprotnikov.

Vatikansko glasilo o kominterni

Vatikan, 9. novembra. AA. Havas. Bolj kakor kdajkoli je cilj Sovjetske Rusije diktatura proletariata, pravi list »Osservatore Romano« v zvezi z razglasom, ki ga je izdala kominternna na delavstvo vsega sveta, in ki naj po sodbi lista uvede razredni boj in preuredi socialni red. »Osservatore Romano« ne dela nobene razlike med sovjetsko vlado in kominterno ter ugotavlja, da Moskva izjavlja, da se bo borila proti vsem evropskim in ameriškim državam brez razlike. List opozarja na to, da je v Ribbentrop v svojem zadnjem govoru v Gdansk izjavil, da se bo nemško-rusko prijateljstvo še dalje bolj poglobilo in pripominja, da je kominternna odgovorila na te besede s tem, da je posadila Nemčijo na obtožni klop, to je Francija in Velika Britanija. Vsebinska komunističnega manifesta ne more nikogar presenetiti, pravi list, izvzemši tiste, ki so se zanašali na nevarno iluzijo o nevtralnosti Rusiji in o ruski armadi, ki naj osvobodi Belorusje, Ukrajino in narode na Baltiku. List končuje, da je cilj Rusije bolj kakor kdajkoli, da vsili svetu diktaturo proletariata s kombinirano akcijo sovjetske diplomacije in kominternne. Diktatura proletariata ni nič drugega kakor diktatura najnižjih instinktov. Ne more biti dvoma, pravi glasilo sv. solice, da sta kominternna in Sovjetska Rusija eno in isto in da se na obeh straneh nahajajo isti ljudje, ki se poslužujejo istih metod.

Vesti 9. novembra

Nemški listi razpravljajo o mirovnem posredovanju holandske kraljice in belgijskega kralja ter pravijo, da to posredovanje najbrž ne bo ro rodilo uspeha, češ da Anglija in Francija že v naprej odklanjata vsako misel na mir z Nemčijo na podlagi sedanjega stanja, ustvarjenega z uničenjem Poljske.

Veliko vohunsko zaroto je odkrila holandska policija. Vodstvo vohunske organizacije je bilo v Nemčiji.

Nemška vlada pripravlja načrt za podržavljanje majhnih in srednjih industrij, ki izdelujejo vojno blago. Ta manjša podjetja bodo podržavili zaradi tega, ker njihova proizvodnja ne odgovarja količinskim zahtevam Göringovega gospodarskega načrta. V narodno-socialističnih krogih pravijo, da je vzrok za pre-majhno proizvodnjo v sabotaži. Podržavljena podjetja bodo prišla pod vojaško nadzorstvo. Voditelj komisije, ki pripravlja podržavljanje, je generalštabni polkovnik Loeb.

70.000 pilotov bodo imele Združene države leta 1941. Danes jih imajo 25.640, je izjavil predsednik civilne letalske komisije Hineckley. Za leto 1941. računajo tudi z neposrednim posegom Amerike v evropsko vojno, če bi do takrat ne bila še zaključena.

V nemških jeklnah v Bochumu je začel izhajati tovarniški list »Klückast križ, srp in kladivo«. List oznanja križarsko vojno proti angleškim in ameriškim bankirjem. Tako poročajo švicarski listi.

Nemško propagandno ministrstvo je ustanovilo poseben sklad za propagando proti ameriške-mu predsedniku Rooseveltu, ki je s svojo politiko zadnje čase zadal Nemčiji hude udarce. Denar iz tega sklada pojde za propagando proti Rooseveltu, da bi onemogočili njegovo tretjo predsedniško kandidaturu.

Sovjetski gospodarski strokovnjaki, ki se mude te dni v Berlinu, se zanimajo zlasti za nemški umetni kavčuk in — petrolej. Govore, da bi Rusija rada ta petrolej, ki je zlasti uporaben za letala, dobivala od Nemčije. Torej ne more biti veliko govora o tem, da bodo boljše-viki prodajali Nemčiji svoj naravni petrolej.

Nemci na Madžarskem jemljejo svoje otroke iz nemških šol in jih vpisujejo v madžarske, s čimer se hočejo izogniti morebitni preselitvi.

Anglija je v dosedanji vojni po lastnih uradnih podatkih izgubila 55 ladij z 238.000 tonami. Francija 7 ladij s 47.000 tonami, nevtralne države pa 34 ladij s 98.000 tonami. Anglija je izgubila vsega poldrugi odstotek svojega ladjevja tistih vrst, ki so sposobne za dolgo plovo. Če bi odstotek izgub računali od vsega števila angleških trgovskih ladij — manjših, ribiških, obalnih, itd. — bi bil ta odstotek še dosti manjši.

Odprava prepovedi orožja iz Amerike koristi samo Angliji in Franciji. Amerika je začela hoditi isto pot kakor v zadnji svetovni vojni in ni dvoma, da bo šla po tej poti do konca, to je, da bo pomagala Angliji in Franciji vojaško. V tem smislu oboja nemško časopisje novi nevtralnostni zakon, ki pomeni za Nemčijo najhujši udarec od začetka sedanje vojne. ad nemške čete

Velika turška narodna skupščina je soglasno odobrila britansko-francosko-turški pakt o med-sebojni pomoči. Pri glasovanju je prišlo do manifestacij. Pričakujejo, da bo izmenjava ratifikacijskih instrumentov v kratkem izvršena.

Včeraj se je v Luksemburgu spustilo na zemljo neko britansko letalo, čigar pilot je zamenjal luksemburška tla s francoskimi. Pilota so internirali, letalo pa zasegli.

Belgijski zunanji minister Spaak je davi sprejel holandskega in poljskega poslanika. Podrobnosti o teh razgovorih niso objavili.

Pariz, 8. novembra. AA. Havas: Izšlo je uradno poročilo, da je dograjen utrbeni pas ob švicarski, luksemburški in belgijski meji in da je zdaj Maginotova črta znatno podaljšana.

**Naročajte in širite
Slovenski dom!**

Sezonski delavci se že vračajo

Večji transporti bodo začeli prihajati s 15. novembrom

Maribor, 8. novembra.

Že nekaj tednov prihajajo naši sezonski delavci, ki so bili v Nemčiji zaposleni, v domovino. Prihajajo zaenkrat samo v manjših skupinah. Prvi večji transport je prijavljen šele za 15. november. Potem bo prišlo vsak teden po nekaj takih transportov, v vsakem po nekaj stotin sezoncev. Do božice bo ta selitev končana in vsi sezonski delavci iz Prekmurja in drugih naših krajev bodo dočakali te praznike že doma.

Povratak sezoncev iz Nemčije je letos združen s precejšnjimi težavami. Najtežje je bilo valutno vprašanje. Vsak delavec sme prinesiti s seboj čez mejo 10 nemških mark v srebru. Ta denar vzamejo s seboj, da se prežive na potovanju in da imajo pot v Maribor, kjer zamenjajo marke v naše dinarje, nekaj sredstev za nadaljevanje vožnje domov. Delavci, ki so se zadnje čase vračali, pa so bili brdsko razočarani, ker niso mogli teh zadnjih ostankov svojega zaslužka na naši meji menjati po odgovarjajočem kurzu. Vporaba srebrnih mark je zaradi nemških deviznih predpisov takorekoč nemogoča ter je zaradi tega njihov tečaj pri nas

skrajno nizek. Za oktober je bil potem dosežen na intervencije naših socialnih ustanov provizorij za izmenjavo mark po primernem kurzu, katerega pa je nemška banka 4. novembra odpovedala. Na ponovne intervencije in opozorila, da bi takšno ravnanje rodilo silno kvarne posledice v narodnem in socialnem pogledu posebno sedaj, ko bodo prihajali veliki transporti teh sezoncev, je Narodna banka pooblastila Putnikovo poslovalnico v Mariboru in na Jesenicah, da lahko kupijo od vsakega sezonskega delavca na podlagi njegove objave Borze dela in potnega lista 10 nemških srebrnih mark po kurzu 13.30 din. Pri tolikem številu naših sezonskih delavcev — letos jih je zaposlenih v Nemčiji 12.000 gre tu za milijonske vsote, četudi prinese vsak samo nekaj mark s seboj.

Naše izseljeniške oblasti pa pripravljajo sezonskim delavcem pri povratku še drugo presenečenje. Na kolodvoru bo nameščena poljska kuhinja, pa bo dobil delavec toplo jed in obilen kos kruha. Vsekakor bo to najlepši sprejem, katerega jim zamore nuditi domovina — saj so živeli letos v silno težkih razmerah v Nemčiji ter je bila zlasti njihova prehrana slaba.

Težka prometna nesreča na Štajerskem

Tovorni vlak je vlekel osebni avtomobil 250 m daleč s seboj

Celje, 9. novembra.

Včeraj ob 18.15 je peljal sofer Avgust Kunej osebni avto, last tovarnarja g. Beinbergerja, iz mesta proti tovarni, da bi ga spravil v garažo. Peljal je namreč tovarnarja g. Weinbergerja v njegovo vilo. Ker pa je bila že tema in poleg tega še megla, ni mogel opaziti tovornega vlaka, ki je vozil v Celje, niti vlakovodja ni videl luči avtomobila, da bi se ta nesreča dala kako preprečiti. Na železniškem križišču je tresel avto v tovorni vlak, kateri ga je vlekel kakih 250 m daleč s seboj, skoraj do Vohovarjeve tovarne. Ko je vlakovodja to opazil, je hitro ustavil vlak ter

s tem tudi preprečil večjo in hujšo nesrečo, ki bi se bila sicer zgodila. Soferju Kuneju so šipe močno razrezale levo roko. Kmalu so prišli na kraj nesreče celjski reševalci z reševalnim avtom, s katerim so potegnili poškodovan avto s tira, potem so pa prepeljali soferja Kuneja v bolnišnico. Materialna škoda je precejšnja. Ta nesreča pa ni prva in edina, ki se je pripetila na savinjski progi, ampak jih je že lepo število, kar naj bo v dokaz, kako nujno so na prehodih in križiščih ceste z železnico na omenjeni progi potrebne zapornice, posebno pa v tej gosti jesenski megli.

Ljubljana od včeraj do danes

Včeraj je bilo videti, da se bo megla držala našega mesta kar ves dan, pa se le ni, dasi se je dvignila šele prav pozno, takole ob treh popoldne. Do večera je bilo lepo jasno, potem pa se je iz Ljubljane prikadila tako gosta megla kakor je zlepa ne pomnimo. Ni pa se mogla razlesti, ker jo je nizek piš s severa pehal nazaj k vodi. Ponoči pa je objela vse mesto. Jutro jo je popilo, izginila je. Dasi je bilo kar občutno hladno, prav zimsko brdiko je vlekel krivec od kamniških gora. Nekateri pravijo, da se dolgo ne bo držalo, ker smo prišli ob meglo. V kratkem že da bo dež ali pa sneg.

S kolom so ga po glavi

Po naših vaseh so še vedno v navadi nekateri kaj malo čedne navade iz prejšnjih stoletij. Posebno močna »junaštva« so še v časteh. Orožje za ta »junaštva« je prav pestro: noži, kamenje, late, branovci, porajklji, okleščki in koli. Dan za dnem beremo »rezultate« teh junaštev in spopadov. V večini slučajev morajo nastopiti v predzadnjem poglavju zdravniki, ki zašijejo in zakrpa jo rane ter naravnajo ude, v zadnjem poglavju pa prav pogosto tudi sodniki, ki krivcem odmerjajo zaslužen kazen za prevelike »inicijative«. Ampak pri nas niti dobra kazen ne zaleže. »Junaštva« se nadaljujejo brez ozirov.

Tudi včeraj so pripeljali v ljubljansko bolnišnico žrtev takega junaštva. Bil je to Ivan Košle, štirinajstletni občinski revež z Gorenjskega. Košleeta je neki vročevrtnec mahnil s kolom po glavi.

Cene krompirja se drže

Včeraj je bilo na krompirjevem trgu tam za Ljubljano prav živahno. Okrog 30 voz krompirja — to je okrog 25.000 kg — so pripeljali na prodaj kmetovalci iz bližnje okolice. Cene krompirja so že dobre tri tedne stalne ter jih kmetje čvrsto drže. Krompir je bil včeraj po 1.45 do 1.50 din kilogram. Najrajiši je šel v kup cel voz krompirja, kdor je kupoval vrečo ali dve, je moral dati več. Napredaj pa je bilo pripeljano tudi zelje. Na Šempetrskem nasipu je bilo kakšnih 15 voz. Glava je veljala 1 dinar, kilogram 0.75 din. Zelje je bilo naglo razprodano.

Svinec je kradel

Ljubljanska policija je te dni zgrabila delavca, ki je bil že od začetka zaposlen pri gradnji vllke Batine palače. Zdaj je na stavbi potrebnih mnogo instalacijskih del, pri katerih gre tudi precej cina in svinca. Neki ključavničarski mojster, ki dela na stavbi, je svinec spravil kar v stavbno klet, da mu ga ne bi bilo treba sproti nositi. Delavec, ki ga je zdaj policija aretirala, je po na-

ključju izvohal to svinčeno zalogo v kleti, pa mu je takoj šinila v glavo zapeljiva misel. Začel je postopoma odnašati iz kleti po 6 kilogramov težke svinčene kose. Delal pa je sporazumno s svojo ženo. Ko je pojedel kosilo, ki mu ga je prinesla žena, ji je v cekar spustil kos svinca, katerega je ona potem odnesla. Ta svinec je ona potem razprodala. Tako je nekemu trgovcu prodala za 270 dinarjev 12 kosov svinca. Medtem pa so nepoštenega delavca že zaprli. Svoji nepremišljenosti se mora zahvaliti, da je izgubil dobro službo in da bo povrh kaznovan še pred sodiščem.

Daleč so si upale

Kakšno senzacijo smo doživeli prav pred kratkim! Kdo bi si bil mislil, da se taka neznanjska žival kakor je divji prešič, upa priti celo v bližino tako velikega mesta, kjer že skoraj navadnih, domačih živali otroci kmalu ne bi več poznali drugače kakor s slik! Pa se je le tako zgodilo. Skraja so se ljudje prvimi, ki so prinesli vest, da so se v Mestnem logu pojavile divje svinje, le nejeverno in pomilovalno smejali, češ, ne boste nas potegnili, premalo soli imate v glavi. Toda prišlo jih je še več, ki so trdili, da so videli divje svinje v Mestnem logu na polju na spodnji strani Ceste dveh cesarjev. Tako so ljudje pomolele le začeli verjeti, da bo na vsej tej reči nemara vendarle nekaj resnice. Že pred dobrimi tremi tedni so posamezni ljudje opazili v odseku med Vnanjimi goricami in Vištem po poljih, pašnikih in travnikih večja krda divjih svinj z mladitci. Tila letošnji nenavadni in nepričakovani vremenski obrti pa so dosegli, da so se svinje odpravile iz varnega zavetja v krmskih gozdovih ter se odpravile na pohod za hrano. Spustile so se čez Ljubljano in šle vedno naprej za hrano, dokler niso prišle do neposredne bližine našega mesta, prav do Mestnega loga. Škoda zdaj že prav gotovo ne bodo mogle delati posebne, saj so kmetje poljske pridelke že pospravili na varno. Dogodek v lovskih krogih živahno pretresa.

Na Martinovo nedeljo, dne 12. t. m. ob 5 popoldne uprizorijo velike sestre sv. Klare na frančiškanskem odru v Ljubljani žudežno igr »Rok-sana«, ki jo je spisal g. prof. Janko Mlakar, režira pa jo g. Stancer. Pisateljstvo ime jamči, da bo igra tudi zabavala, čeprav je resna. Smeha in dobre volje ne bo manjkalo.

Naročajte Slovenski dom!

Važna seja vlade

Belgrad, 9. nov. m. Za danes popoldne je sklicana seja ministrskega sveta, na kateri bodo razpravljali o raznih resornih in političnih vprašanjih ter bodo pri tej priliki sprejeti potrebni sklepi. Po seji se bodo hrvaški ministri odpeljali v Zagreb.

Verski poglavar naših muslimanov zbolel

Sarajevo, 9. nov. m. Reis Ulema dr. Fehim Spaho je v nedeljo pri molitvah v džamiji težko zbolel. Verski poglavar muslimanov se je moral podati takoj na svoje stanovanje, kjer je padel večkrat v globoko nezavest. Da bi čimprej ozdravel so mu zdravniki prepovedali vsak obisk.

Obisk madžarskega politika v Belgradu

Belgrad, 9. nov. m. Tu se že več dni mudi voditelj stranke madžarskih malih posestnikov in madžarski zastopnik pri Zvezi narodov Tibor Echar. Do zdaj je bil sprejet pri podpredsedniku vlade dr. Mačku in pravosodnemu ministru dr. Markoviću.

Minister dr. Miha Krek o pomenu vodnih zadrug

Belgrad, 8. novembra. AA. Gradbeni minister dr. Miha Krek je sprejel včeraj popoldne časnikarje v svojem kabinetu in jim dal izjavo o saniranju dolgov nekaterih zavodov. Njegovo sporočilo pravi, da je kmetijska kriza, ki je pri nas nastopila pred 8 ali 9 leti zapustila težke posledice tudi za vodne zadruge, ki so se pred tem v dobi gospodarskega procvita zadolžile zaradi graditve in preureditve svojih melioracijskih objektov. Gradbeni minister je dobil v finančnem zakonu pooblastilo, da sme izvesti sanacijo teh zadrug. Tege člena finančnega zakona se je v celoti poslužil ter je bila sanacija izvedena v smislu pooblastila tega člena. Zmanjšana je obrestna mera vseh dolgov vodnih zadrug na 4 in pol odstotke ter dolgov zadrug pri denarnih zavodih in drugih ustanovah za 50 odstotkov in celo preko 50 odstotkov od zadolžitve. Zmanjšane dolgove je prevzela država nase in denarnim zavodom dala 3 odstotne obveznice za likvidacijo kmetijskih dolgov. S to finančno odredbo se je znižala obrestna mera na 4 in pol odstotka tudi za dolgove vodnih zadrug pri zasebnikih in firmah. Dolgovi sami pa se niso zmanjšali. Pomen vodnih zadrug se vidi iz izvršenih del, ki predstavlja današnja vrednost nad 1 milijardo 400 milijonov dinarjev. Skupna proračunska vsota namenjena vsem vodnim zadrugam za 1939-40 znaša nad 140 milijonov din.

Izjava končno govori o vlogi vodnih zadrug za izvajanje nadaljnjih melioracijskih del ter naglašja, da je v splošnem interesu in v prvi vrsti v interesu samih lastnikov zemljišč, da se melioracijska dela izvajajo samo tam, kjer se prej ustanove vodne zadruge, da prevzamejo skrb za izvajanje teh del.

Najbogatejši Romun - v leči

Bukarešta, 9. nov. m. Oblasti so zaplele znatnega romunskega industrijalca in finančnika Mak-sa Auschmista, ki spada med najbogatejše ljudi ne samo v Romuniji, pač na vsem svetu. Njegovi dohodki so znašali na dan 25 milijonov »lejev«. Oblasti so ga zaplele zaradi številnih poverb ter zaradi tega, ker je spravil v tujino ogromno deviz iz Romunije.

Odgovor delavcev „Delavski politiki“

Celje, 9. novembra.

Pod naslovom »Razočaranje po proslavi« je poročala »Delavska politika« v soboto, 4. nov. o proslavi desetletnice obstoja tekstilne tovarne »Metka« v Celju in pravi, da so proslavo aranžirali tisti, ki vedo, zakaj so to storili. Na vse grde očitke dopisnika »Delavske politike« odgovarjamo v imenu vseh, ki so zaposleni v tovarni »Metka«. Nismo sklenili prirediti proslave samo na pobudo uradništva, mojstrov in predelavcev, res pa je, da smo to sklenili delavci sami skupno z namenom, da pripravimo svojemu šefu malo presenečenje. Nikdo ni bil primoran k temu prispevku, še manj pa moralno prisiljen. Najnesramnejša je trditev, da je delavstvo dobilo po proslavi manjšo plačo in da mu je bilo zagroženo z odpustom. Podjetnik nam je dal dela, prost in plačan dan ob priliki proslave. Naš delodajalec se je izkazal plemenitega in socialno čutečega kakor vedno, saj nam je za sedanje razmere in težke prilike razdelil lepe nagrade in še posebno nagradil matere. Delavci zavračamo in obsojamo klevete »Delavske politike« in zahtevamo pojasnila za te nesramne laži!

Filmi,

ki jih velja videti... ali ne videti

»Velika ljubezen« (Mafica). Ameriška burkasta komedija z znanimi rekviziti, presenetljivostmi in nemogočnostmi, dovolj duhovita in dovolj neumna, da se človek smeje, kar je tudi dobra stran filma. Pač pa kaže zlasti igra Williama Powella velikega mojstrstva tako, da bi tega igralca želeli videti še v kakem pomembnejšem delu.

»Upornica« (Kino Union). Velika ameriška igralka Catherine Hepburn in igralec Marshall sta v režiji Marca Sandricha ustvarila pred leti prijeten film, ki ga zdaj gledamo v Ljubljani. Ljubezenske zgodbe in družinsko življenje nosi nekaj dickensovekega vzdušja, nekaj pa »pomnina« na »Gartenlaube«. Sentimentalnost pa je »porcionirana« tako, da jo je moč prenesti. Hepburnova je velika igralka, ena redkih resničnih ameriških umetnic.

O gradnji poslopja OUZD v Celju

Celje, 9. novembra.

Pred dnevi so se mudili v Celju zaradi rešitve vprašanja gradnje prepotrebne poslopja OUZD v Celju: gg. generalni direktor SUZORA Matjašič, direktor Korač, šef finančnega oddelka inž. Auer, vsi iz Zagreba, in predsednik ravnateljstva OUZD g. inž. Sodja, ravnatelj OUZD g. dr. Bohinec, namestnik šef-zdravnika g. dr. Al. Trtnik in g. dr. Kukelj. Gospodje so pregledali prostore, kjer naj bi se zgradila palača, nakar je bil na mestnem poglavarstvu razgovor, kateremu so prisostvovali tudi g. direktor Šubic in g. inž. Pristovšek. Do sedaj je bilo govora že o treh možnih variantah. Da bi se zadeva čimprej rešila, je bilo sklenjeno, da bo OUZD predložil mestnemu svetu predlog, da se zaenkrat zgradi vogalna stavba z enim nadstropjem, ker je na razpolago le en in pol milij. din, OUZD pa bi se zavezal, da tekom 10 let zgradi še druga nadstropja.

Celjski trgovski in zasebni nameščenci za zvišanje plač

Celje, 9. novembra.

Nameščenska organizacija v Celju pripravljala pod vodstvom posebnega akcijskega odbora živahno akcijo med vsemi nameščenci v Celju za zvišanje plač. Kakor smo slišali, bodo nameščenci stopili v kratkem v mezdno gibanje. To daje resne pomisleke, ki jih bo potrebno urediti s sporazumom pred morebitno stavko, ki ne bi bila v korist in ne v čast Celju, zlasti, ker se sliši, da bi ta stavka bila v največji sezoni — v decembru. Nameščenci utemeljujejo te svoje namere zaradi dnevno rastoče draginje najvažnejših življenjskih potrebščin. Celje je že itak od nekdaj kot najdražje mesto v državi, zato je razumljivo, da je ta akcija nameščencev, katerim se bo baje pridružilo še delavstvo, tudi resna.

Celjske novice

Snoči je bil v društveni dvorani v Samostanski ulici redni letni občni zbor FO I Celje. Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor s predsednikom g. T. Vrablom na čelu.

Reklamacijski odbor davčne uprave v Celju bo zasedal 16. novembra.

Davčna uprava v Celju razglašja, da je rok za vlaganje zgradarinskih prijav določen od 1. do 30. novembra.

Predstojnika mestne policije v Celju zastopa do 1. decembra okrajni podnačelnik g. Reya.

Podporno društvo za revne otroke v Gaberju pri Celju se zahvaljuje g. Josipu Heimrathu za podarjenih 200 din. Odbor se priporoča in prosi tudi ostale, da bi pripomogli in podprli to izredno potrebno akcijo.

Zaradi pohotnega dejanja je bil pred celjskim okrožnim sodiščem obsojen na leto dni robije 34-letni tkalec Š. F. iz Smilavca pri St. Jurju ob Taboru.

Nov most gradi mestna občina v podaljšku Komenskega ulice blizu okoliške šole čez potok Koprivnico. Do sedaj je bila tukaj le brv za pešce, vsak vozi promet pa je bil tukaj nemogoč. Nov most bo uporaben za enotni prehod in promet.

Veliki senat okrožnega sodišča v Celju je obsodil B. J. iz Akolice Rogateca zaradi roparskega napada na leto in 6 mesecev strogega zapor.

»Celjski Zvez« — moški zbor ima drevi ob 8 redno pevsko vajo.

Narodno gledališče v Mariboru priredi v petek ob 8 zvečer opereto »Navilhanak«. Vstopnice bodo kmalu razprodane.

Za tajnice ravnateljstva na drž. realni gimnaziji je postavljena Celjanka, gđ. Sparhaklova. Referent za obvezno telesno vzgojo na celjski mestni občini je postal znani sportnik g. Fredi Pleteršek.

Zadnje besede je še posebe poudaril. Fante je obšla groza. Njihove pobalinske hrabrosti ni bilo več. Začela so jim drhteti kolena. Pobledele so, nihče ni črnil niti besede, le nekje zadaj je nekdo zašepetal:

»Saj nas bo postrelil kakor podgane...«

Ko je tihi glas iz ozadja pretrgal strašni molk, so začeli proseče jecljati:

»Imejte usmiljenje... Saj mi...«

»Mir!« je zarjovel razbojnik. Pogledal jih je izpod čela, potem pa dejal:

»Kdo je tu vaš poglavar?«

Nič ni bilo odgovora, zato je ponovil še trše:

»Kdo je tu poglavar, sem rekel. Naj stopi naprej!«

In epet je vzdignil roko pod suknjo, da so se bližnji nehoti umaknili od njega.

Fantje so se začeli malo prerivati in suvati, potem so zrinili naprej Soapya.

Ta si ni upal pogledati razbojniku v obraz.

Rocky ga je kratko pogledal in rekel:

»Sem z denarjem. In takoj!«

Soapyyu so se zašibila kolena in ni odgovoril nič. Poltihi Rockyjev glas je bil tako strašen, da je človeku zapiral glas.

Rocky je dejal še enkrat:

»Vrni denar, če hočeš sebi dobro! Kaj misliš, da bom koža proslil?«

Soapy je zdaj jecljal:

Raz... de... lili... smo... smo... ga...«

Rocky ga je z levico prijel za lase in ga obrnil k tovarišem:

»Brž ga poberi in prinesi sem.«

Angeli garjevih lic

Roman s slikami

21

Soapy je naglo poslušal. Nastavil je roko in se začel obračati od fanta k fantu.

S kislimi, skremženimi obrazi so se galski fantiči v žepu in vlekli iz njih lepe nove bankovce, ki se niso utegnili pri njih niti segreti. Ti angeli garjevih lic so se skoraj solzili, ko so videli kako se vrača plen tja, odkoder je prišel, in to tako hitro vrača, kakor bi ne bil nihče niti sanjal.

Soapy je pobiral denar od tovarišev, ne da bi ga bil kaj pogledal. Ko so mu nehali dejati v roke, je brez besedi izročil denar Rockyju.

Ta je malomarno prešel zveženj bankovcev in se prepračil, da mu fantini niso nič utajili. Naemehnil se je na kratko, potem pa potegnil desnico iz žepa v suknji.

Fantiči so se ob tem njegovem gibu stresli. Nekateri so zamajali, ker so mislili, da bo gangster zdaj ustreliš.

Toda, ko je Rocky potegnil roko na dan, so videli, da v njej nima samokresa, marveč samo škaltljivo cigareto.

Rocky je videl, kako jih je sram, da so se dali preplašiti taki preprosti in otročji zvijači. Prižgal je cigareto, potem pa se jim nasmejal in dejal:

»No, vpijati. Zdaj imate dovolj telovadbe. Roke doli!«

Druščini je na mah odleglo. Strah je izginil in roke so jim kar same popadale k telesom. Malo so se pretegnili in se začeli spogledovati, a nič več v skrbih kakor prej.

Rocky jih je zdaj malo natančneje ogledal in govoril:

»Drugič pa, če že mislite na take igrice, si poiščite boljše skrivališče. In drugega človeka sevedal!«

Fantje so dobivali vedno več poguma. Tujec, ki jih je znal tako ugnati, je v njih zbujal vse večje spoštovanje. Ta je moral biti tič, drugačen kakor Soapy in Hunky.

Počasi so si začeli šepetati. Nazadnje se je nekdo ojunčil tako daleč, da je povprašal:

»Pa kako, da ste nas našli?«

Soapy ni hotel zaostajati v korajži, zato je dostavil:

»Saj res. To nam lahko poveste, zdaj ko ste svoje dobili nazaj!«

Rockyju se ni zdelo vredno, da bi kaj dosti odgovarjal. Brez besede je stopil med njimi po veliki kleti. Fantje so se kar sami od sebe razkamenili, da je bila pred razbojnikom takoj široka pot. Rocky je šel do nasprotnega zidu in

iskal po steni. Potem je s pretom pokazal na mesto, kjer sta bili v omet vgrbeni veliki črki »R. S.«.

Obstal je pri zidu brez besedi in držal pret na tem mestu, potem se je zmagovito ozrl na pobalnice, ki so začudeno strmeli vanj.

Nekaj časa niso vedeli, kaj naj bi to pomenilo. Šele čez čas se je posvetilo Hunkyju, ki je najhitreje mislil. Zavpil je:

»Vi ste... Rocky Sullivan!«

To ime ni bilo druščini neznano. Ne, spadalo je med tista redka elavna imena, ki so jih v tem prostoru vedno izgovarjali s tiho spoštljivostjo. Rocky Sullivan, kralj mestnih razbojnikov, je bil vzor vseh teh angelov. Ni ga bilo med njimi, ki bi se ne bil iz vse duše želel njegove slave in njegovih prigod.

Ko je Hunky izgovoril njegovo ime, jim je bilo takoj vse jasno. Seveda, saj so Rockyjev obraz poznali s toliko slik. Črke v zidu, ki so pravile, da je ta brol služil za zavetišče Rockyju, ko se je razbojništva učil, so bile posebna svetinja kraja in družbe, ki je bila njegova gošpodarica.

Zato je med njimi zavladalo takoj veliko veselje. Pozabili so, da jih je predrzi tujec spravil ob plen. Niso mu za-

merili: ne bi bil Rocky, če bi bil ravnal drugače in bi se bil dal takim mlečnikom ob belem dnevu sredi ceste oropati!

S hrushčem so ga obkolili. Slavni Rocky Sullivan je bil v njihovem brlogu Kakšen dan, kakšna čast!

Gledali so gangsterja kakor boga. Ni je bilo osebe v mestu, ki bi bila uživala med mladimi zgubljenici tako spoštovanja. Če bi jim bil Rocky še prej, ko ga niso poznali od blizu, naročil, naj gredo zanj kamorkoli, bi bili storili takoj brez vprašanja in brez pomisleka. Rocky je bil več kakor vsi bivši in sedanjí slavni in slavljeni moške v mestu in v vseh Zdrženih državah. Bil je malik, močnejši od vseh naukov, načel in šol!

Rockyju je občudovanje te razcapane družine ugajalo. Pred petnajstimi leti je bil sam tak. Nenadno se mu je oživil spomin na tiste začetniške čase.

Izgubil je z obraza vso rezkost in trdost ter jih začel spravevati:

»Kako vam je ime, fantje!«

Drug za drugim so začeli siliti k nje-mu in bi se bili skoraj stekli za čast, kdo mu bo prej stisnil roko in povedal ime.

»Jaz sem Hunky...«

»Jaz Soapy...«

»Jaz Bing...«

»Jaz sem poglavar...«

Rocky je etiskal umazane roke na vse strani, delil udarce po kuštrastih bučah, se smejal e fantiči in se jim pustil vleči za obkolo in za vse.

Nekdo je prevnil brux in zadel

Od tu in tam

V vsej politični javnosti pri nas je vzbudila izredno zanimanje izjava ministra za gozdove in rudnike dr. Kulenovića, naslednika pok. dr. M. Spahje, v kateri je zahteval poleg slovenske, hrvaške in srbske banovine tudi še četirto — banovino Bosno in Hercegovino v njenih naravnih in zgodovinskih mejah. Znano pa je, da JRZ do zdaj še ni zavzela svojega stališča o tem, kaj naj bo v novi ureditvi države z Bosno in Hercegovino. Izjava ministra Kulenovića je delovala kot bomba, saj so na splošno vsi mislili, da je to izjava treba smatrati kot uradno stališče JRZ, kajti omenjeni minister je tudi drugi podpredsednik te stranke. Na merodajnih mestih v JRZ pa so povedali, da to ni uradno stališče stranke, pač pa čisto osebna želja ministra dr. Kulenovića. Ko bo na merodajnih mestih postavljeno vprašanje nadaljnje preureditve države, se bo šele pokazalo, ali je mogoče ustreči željam muslimanskega zastopnika ministra dr. Kulenovića; vsaj v gotovi meri.

Volitve v senat bodo v nedeljo, 12. nov. Po veliki večini so priprave za te volitve že končane, tako tudi na Hrvaškem. V banovini Hrvaški bo pri tej volitvi imelo volitveno pravico 735 ljudi. Pri prejšnjih senatskih volitvah je bilo v Zagrebu 65 volivcev manj kot letos, to pa zato, ker so bile v Zagrebu izvedene samo volitve za prejšnjo svetsko banovino. Med letosnjimi volivci jih je 25 mestnih županov, vsi drugi pa so bodisi postavljani, ali pa izvoljeni župani podeželskih občin. Predsednik volivnega odbora bo državni svetnik dr. Sagadin.

Belgrajski akademski pevski zbor »Obiličje« je nameraval letos oditi na daljšo turnejo v USA, to pa so preprečili zadnji mednarodno-politični dogodki v Evropi. Da je »Obiličje« res hotel iti letos v Ameriko, je razvidno iz poročila, ki ga je na prednostnem običnem zboru tega društva podal upravni odbor. Poročilo tudi pravi, da je društvo doseglo letos največji uspeh s svojim gostovanjem v Sarajevu in v Sofiji. Po poročilih je spregovoril rektor belgrajskega vseučilišča g. dr. Micić, ki je med drugim dejal: »Predvsem bi vas rad prepričal o simpatijah, tako svojih kakor tudi ostalih univerzitetnih profesorjev. Podpirali vas bomo moralno in gmočno. Želim vam mnogo uspeha. Živeli moji dragi Obiličevci!« — Tako so v Belgradu ponosni na svoj akademski zbor!

Nenadoma je zbolel minister brez listnice Bariša Smoljan. Te dni je prišel iz Belgrada v Mostar, kjer je nameraval prirediti politično zborovanje. Ker pa mu je že med potjo postalo slabo, se je v mostarske postaje podal takoj na svoje stanovanje, kajti z njegovim zdravjem je bilo vedno slabše. Zdravniki so mu svetovali, naj ostane nekaj dni v postelji. Zadnja poročila pravijo, da se zdaj počuti že nekoliko boljše in da bo kmalu okreval.

2.500.000 din je določil za poplavljenec hrvaški ban dr. Subašić, ki je zadnje dni obiskal po povodnji zelo prizadete kraje. Zaradi zadnjega deževja so vode na Hrvaškem silno narasle in so reke na nešteti krajih prestopile bregove. Nenavadno je narasla tudi Sava in je bilo prebivalstvo, ki živi v teh krajih, v neprestanem strahu, kdaj se bo razlila čez bregove. Tako poročajo iz Slavonskega Brodu, da se je Sava tem dvignila čez 5 m nad normalo. Zadnja poročila pa pravijo, da so vode končno le začele upadati.

Volitve v hrvaški sabor se bodo izvedle po nekem volivnem zakonu, ki je skoraj enak bodemu zakonu o volitvah narodnih poslancev, oba pa bosta precej podobna tistemu, ki je veljal pred 6. jan. 1929. Oba omenjena zakona sta šele v osnutku in je o njiju kaj določnega za zdaj še težko povedati, ker se na merodajnih mestih o tem še niso nič izrazili. Hrvaške poslance, ki bodo prišli v sabor, bodo volili v 16 okrožjih, in sicer proporcionalno. Ker je v banovini Hrvaški zdaj 99 okrajev, bo verjetno izvoljenih tudi približno toliko poslancev. Vsak okraj bo torej imel enega poslanca v saboru.

Potovanje našega trgovskega ministra dr. Andresa v Budimpešto napoveduje madžarski list »Figetlen Magyarorszag« po svojem poročevalcu iz Belgrada. Takole piše: V dobro obveščenih krogih se je zvedelo, da bo jugoslovanski minister za trgovino in industrijo dr. Ivan Andres v kratkem obiskal Budimpešto, da začne s pogajanjimi za sklenitev novega jugoslov.-madžarskega trgovinskega sporazuma. Minister dr. I. Andres je znan prijatelj Madžarske. Dokaz njegovih simpatij do Madžarske je dejstvo, da se je pred nedavnim začel učiti madžarsčino. — »Hrvaški dnevnik« pa je pod tem poročilom prilepil opombo uredništva, da dr. Andres že od mladih nog obvlada madžarski jezik.

O Ivanu Radiću, ki je bil zadnje nedelje zavratno umorjen in ki so ga imenovali tudi Radića »Orneca«, objavlja belgrajska »Politika« še tele podrobnosti: »S politiko se je sploh prenehal baviti in je začel znova delati na svojem posvetu, predvsem pa se je vrgel na delo kot izvrševalec raznih državnih poslov. V zvezi s tem umorom stoji dejstvo, ki je bilo verjetno vzrok njegove smrti. On je bil zelo lahkomisel. Na vso moč je razpisal zaslužni denar. Pri svojem poslovanju je ostal marsikateremu delavcu dolžan, in je ta umor morda dejanje iz maščevanja tistih delavcev, ki jim je leta in leta pozabljal plačati njihov zaslužek.«

Da bi bila uredba o pobijanju draginje in o brezvestni špekulaciji čim učinkovitejša, da bi se mogli ugotoviti vsi vzroki navijanja cen in neupravičenega nakupičevanja življenjskih potrebščin in ostalega blaga, je v čl. 24 te uredbe določena ustanovitev odbora za pobijanje draginje in proti brezvestni špekulaciji pri ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja. Ta odbor ima nalogo predlagati ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje tudi ukrepe za pobijanje draginje in proti brezvestni špekulaciji. Na pobudo ministra za socialno politiko dr. Budisavljevića, je bil ta odbor že ustanovljen in so v njem zastopniki zainteresiranih ministrstev in ostalih najbolj poklicanih gospodarskih, delavskih in drugih zbornic, ustanov in strokovnjakov. — Predvčerajšnjim je bila prva seja tega odbora pod predsedništvom načelnika oddelkov za socialno skrbstvo Jeremića. Na seji je bil tudi minister za soc. politiko, ki je z največjim zanimanjem spremljal delo odbora pri načelni razpravi glede vseh vprašanj, ki jih uredba rešuje. Po splošni razpravi o vprašanju izvajanja uredbe o pobijanju draginje in proti brezvestni špekulaciji, je odbor sklenil ustanoviti tri svoje pododbore, in sicer za proučevanje in nadzorstvo nad cenami in karteli, odbor za reševanje vprašanja lokalov in za ostala vprašanja o pobijanju draginje in o brezvestni špekulaciji. Ti pododbori bodo takoj začeli s svojim delom.

Uredba o izseljeniških prihrankih

Prihranke bo izplačala država - Sredstva za izplačila zagotovljena

Belgrad, 8. novembra. AA. Ministreški svet je predpisal uredbo o plačilu izseljeniških hranilnih vlog pri onih bankah, ki so prišle v konkurz v času od 1. junija 1925 do 30. februarja 1931. S tem, da je prišlo nekaj naših denarnih zavodov od leta 1925 do 1931 v konkurz, so bili prizadeti v veliki meri naši izseljenci, ki so imeli zaupanje v našo državo in so svoje težko zaslužene prihranke poslali v domovino ter jih vlagali pri domačih bankah. Sprito razumevanja izredno težkega položaja izseljencev, v katerega so prišli po polomu teh bank, in z namenom, da bi se kredit in ugled naše države pri njih kolikor toliko ohranil, je bil izdan 31. januarja 1931 leta zakon o izplačilu izseljeniških dolgov pri prvi erbski zemljoradniški banki v Belgradu in pri nekaterih drugih bankah.

Po predpisih tega zakona so bili izplačani samo izseljenci vlagatelji pri prvi erbski kmetijski banki v Belgradu, dočim je vprašanje izplačila izseljeniških vlog pri drugih zavodih ostalo nerešeno.

Finančni minister dr. Šutej je takoj prvi dan iz socialnih razlogov posvetil temu vprašanju svojo popolno pozornost. Tako je končno na njegov predlog ministrski svet 7. t. m. tole predpisal uredbo.

§ 1. Izseljeniške hranilne vloge pri onih jugoslovanskih zavodih, ki so prišli v stečaj od 1. jan. 1925 do 3. februarja 1931, se bodo izplačevale iz državnih sredstev pod pogoji, ki jih navaja zakon od 15. jan. 1931 o izplačilu izseljeniških vlog pri bivši prvi erbski kmetijski banki v Belgradu in pri nekaterih drugih bankah, in v skladu s pravilnikom o delu državne komisije za izplačilo izseljeniških vlog od 16. marca 1931.

§ 2. Za izplačilo izseljeniških vlog se bo po določbah prejšnjega paragrafa uporabil znesek

15.043.666.03 din, kolikor je še ostalo neporabljenega denarja od kredita 50 milijonov din, ki je bil stavljen na razpolago finančnemu ministru pri Poštni hranilnici za izplačilo izseljeniških vlog pri bivši prvi erbski kmetijski banki v Belgradu. (čl. 11 odst. 2.). Za izplačilo dolga finančnega ministretva pri Poštni hranilnici, ki bi bil storjen v ta namen, veljajo v vsem določbe točke 3 čl. 11 zakona o izplačilu izseljeniških vlog pri prvi erbski kmetijski banki v Belgradu in pri nekaterih drugih bankah o povrnitvi prvotne vsote 50 milijonov din Poštni hranilnici.

§ 3. Vse zakonske določbe o izplačilu izseljeniških vlog pri prvi erbski kmetijski banki v Belgradu in pri nekaterih drugih bankah, se morajo analočno izvajati tudi pri ugotavljanju pravice do izplačila izseljeniških vlog pri drugih jugoslovanskih zavodih iz § 1 te uredbe.

§ 4. Finančni minister bo predpisal s pravilnikom podrobna določila in navodila za izvajanje te uredbe. Pooblaščen je tudi, da daje avtentična tolmačenja te uredbe.

§ 5. Uredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenih novinah«.

Za izplačilo po določbah te uredbe prihajajo v poštev tudi izseljeniške vloge pri vseh skupaj 7 zavodih, ki so zabredli v stečaj v času od 1. jan. 1925 do 3. februarja 1931 s skupnim zneskom 1.550.272.738 din. Ker je po predpisih zakona o izplačilu izseljeniških vlog pri prvi erbski kmetijski banki v Belgradu in pri nekaterih drugih bankah (zakon od 15. januarja 1931 čl. 11 točka 2) finančno ministretvo pooblaščen, da se sme v ta namen zadolžiti pri Poštni hranilnici za znesek 50 milijonov din, in je bilo izseljeniškim vlagateljem pri prvi erbski kmetijski banki izplačanih skupno 35 milijonov din, so sredstva za izplačila po tej uredbi v celoti zagotovljena.

Pet vlomilcev na 6 let in 10 mesecev

Mali Čaruga — Član Hacetove tolpe obsojen na tri leta

Ljubljana, 9. novembra. V dvorani št. 79 so se včeraj pred sodniki malega kazenskega senata vrstili stari, poklicni in drzni vlomilci in tatovi. Pet izbranih kriminalnih tipov je stopalo pred sodnike in podajalo račune o svojih vlomilskih in tatinskih poslih. Bili so strah in trepet raznim krajem po Gorenjskem in Notranjskem. V nekaj mesecih so pobrali ljudem na kmetih mnogo gotovine, hranilne knjižice, razno blago v celotni vrednosti okoli 300.000 din. Pet starih vlomilcev je mali senat včeraj zaradi teh vlovov obsodil na skupno kazen 6 let in 10 mesecev strogega zaporja oziroma robije. Med njimi sta bila 2 razbojnika obsojena na hujše kazni.

Pred sodniki je stal član prosule Hacetove razbojniške tolpe Jože Sitar, star 32 let, čedno, da prav elegantno oblečen fant, doma z Jeranovega pri Kamniku. Seznanil se je bil z vlomilcem in Hacetovim kompanionom Rudolfom Avpičem, ki ga je letos najbrž julija umoril Tone Hacc. Avpičev truplo so 12. avgusta našli na kozolcu nekega posestnika v Gameljnah zakopano globoko v seno. Avpič je bil oblečen le v spodnje hlače in srajco, zraven njega pa so našli klobuk, na podlagi v notranjosti se nahajajočega naslova tvrdke je policija dognala, da je klobuk izviral od neke velike vlovne tatvine na Dolenjskem. Sodna komisija je tudi dognala, da je bilo truplo zakopano v seno najmanj 3 tedne.

Sitar in Avpič sta ponoči 23. maja letos vlomila na Pristavi pri Trzinu in odnesla ubogi trafikantini Uršuli Zavrovci vso zalogo tobaknih izdelkov v vrednosti 2.675 din. Nato sta vlomila čez nekaj dni pri posestniku Lombarju na Golniku. Ko so bili Lombarjevi po dnevi na polju, sta vdrla v hišo in odnesla velikanski plen, 14.000 din gotovine in 3 hranilne knjižice v vrednosti okoli 170.000 din. Plen sta si delila, hranilne knjižice pa vrgla v gozdu proč.

Sitar je sodnikom pripovedoval pravo razbojniško zgodbo. Pravil je, kako sta se z Avpičem

potepala po Blokah. Hodila sta ponoči po gozdu. In tam ga je hotel Avpič ustreliti. Oddal je na njega 3 strele. Ze pri prvem strelu se je vrgel na tla in oblezel nepremično do ranega jutra. Pozneje sta se srečala na Gorenjskem. Avpič ga je svetlo pogledal in nagovoril: »Kaj si še živ? Mišlil sem, da sem te poglal na oni svet.« Z Avpičem sta bila zopet dobra prijatelja.

Zaradi omenjenih vlovov je bil po nedolžnem zaprt neki Jože Prek, ki pa je dokazal svoj alibi, da ni bil udeležen pri vlovih. Zato je bil svoj čas oproščen. Sitar ga je bil orožnikom ovdal in obdolžil teh tatvin.

Jože Sitar je dalje pred sodniki priznal, da je bil prijatelj in znanec mladega, 23 letnega tolovaja Toneta Hacceta, ki se sedaj klati po Stajerskem in ropa po vinogradih.

Jože Sitar, ki je drugače vse priznal, je bil obsojen na 3 leta in 2 meseca robije ter v izgubo častnih pravic za 5 let. Zadr. se je: »Pritožim se zaradi previsoke kazni.«

»Ti si pa hodil okrog ko mali Čaruga!« je pripomnil senatni predsednik s. o. s. g. Rajko Lederhas drugemu razbojniku. Bil je to Tone Sever, 28 letni postopač, ki je bival letos poleti v črnuških gozdovih in imel tam svoje skrivališče. V dveh mesecih je izvršil 10 večjih in manjših tatvin. Kradel je razno blago in ga prodajal. V Kosovem lovskem revirju je ustrelil tudi lepega srnjaka. Prodajal je nekemu posestniku »Primož«, ki ga je bil poprej ukradel sosedu. Čez nekaj dni pa je ta »primož« ukradel in ga spet prodal. Nekdo so ga orožniki po gozdu lovili. Pri priči jim je izginil. Skozi goste grmovje se je preril do prepada in skočil vanj. Orožniki so ga opisali kot drznega razbojnika.

Tone Sever, Črnučan, je bil obsojen zaradi 10 tatvin na 2 leti strogega zaporja in v izgubo častnih državljanskih pravic za 3 leta. Sever je sodbo sprejel.

Športne vesti

Avtomobilske dirke na Večni poti. Ze dvakrat je moral Avto-klub preložiti zaradi slabega vremena svojo motociklistično dirko na Večni poti. Dirka motoristov na Večni poti je obetala biti ena res najzanimivejših letošnjih motociklističnih dirk. Naši dirkači, ki zavzemajo med jugoslovanskimi dirkači zelo vidno mesto, so se na to dirko temeljito pripravljali. Žal izredna te dirke ni bila mogoča. Za nedeljo pa se zdi, da sme prireditelj z vso gotovostjo računati na lepo vreme in na Večni poti že spet ropotajo motorji naših dirkačev, ki se pripravljajo za nedeljsko dirko. — Športna komisija prireditelja sporoča, da se zaradi bistvenih sprememb od prvotnega termina pa do danes, sprejemajo še naknadno prijave za dirko na Večni poti do petka 1. t. m. do 18. ure. Po zaključku teh prijav bo prireditelj na novo razporedil razpisane kategorije.

Važni sklepi hrvaških športnikov. Hrvaška športna sloga, ki hoče postati najvišja športna organizacija na Hrvaškem, je sprejela nekaj novih važnih sklepov, ki bi — seveda če bodo sprejeti — še v marsikaterem pogledu izpremenili organizacije športa v Jugoslaviji. Tako je bilo predlagano, da naj bo banska oblast absolutni gospodar za športne organizacije, ki delujejo na njenem področju in ji ne more biti vseeno, kako delujejo športne organizacije za celo državno področje, ki imajo svoje sedeže izven banovine Hrvaške. Stališče »Hrvaške športne sloge« je, da bo kompetenca banske oblasti čim večja, dalje da se ministrstvo za telesno vzgojo naroda in šola za telesno vzgojo v Belgradu radi prevelikih stroškov ukine, v kolikor bi se morala vzdrževati iz skupnih sredstev. Glede 100 milijonov dinarjev, ki so določeni za stadion v Belgradu, se zahteva, da se prenese oni del Hrvatov, ki odgovarja banovini Hrvaški z ozirom na športno moč in bi bilo vsekakor več kakor 30 odstotkov. Dalje se je govorilo o osnovanju hrvaškega olimpijskega odbora, ki bi pomagal jugoslovanskemu olimpijskemu odboru, o včlanjenju Hrvaškega Junaka v Hrvaško športno sloga, o izdajanju skupnega hrvaškega športnega glasila itd.

Sinoči je Hrvaška nogometna zveza sklenila, da se pritožbi Hajduka zaradi doživljenjske diskvalifikacije njegovega igralca Kacijana ugodi in da bo Kacijan zaslišan.

Split v nedeljo ne bo igral v Osijeku, ampak lbo svojo ponovno tekmo igral tedaj, ko bo igral v Subotici, tako da se bo gredoč ustavil v Osijeku. S tem je bilo ugodeno pritožbi Splita, da zaradi dolge poti ne bi imel preveliko stroškov.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	temperatura	relativna vlažnost	Veter	Pada-vine
	mm	večja	na 1 m	%	(smernost)	mm
Ljubljana	767.7	7.8	2.2	93	4 NE ₂	—
Maribor	765.9	8.2	5.0	90	10 O	—
Zagreb	768.3	10.0	6.0	90	10 NE ₂	—
Belgrad	769.1	17.0	5.0	90	0 E ₂	—
Sarajevo	772.1	14.0	3.0	90	0 O	—
Vis	764.3	13.0	10.0	80	0 NW ₂	—
Split	768.0	18.0	11.0	70	0 O	—
Kumovo	766.5	19.0	10.0	90	0 N ₂	—
Rab	767.2	15.0	11.0	60	4 E ₂	—
Šibenik	766.3	20.0	8.0	90	0 O	—

Vremenska napoved: stanovitno, deloma oblačno in zmerno hladno vreme.

Koledar

Danes, četrtek, 9. novembra: Božidar, Teodor. Petek, 10. novembra: Andrej, Avelin.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjtin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec, Rimska c. 31.

Ban dr. M. Natlačen je odredil, da bodo drž. in ban. veterinarji brezplačno zdravili one konje v dravski banovini, ki so bili letos na vojaških vajah in so tam oboleli. To svojo odredbo je g. ban izdal na prošnjo vseh bivših narodnih poslancev JRZ.

Vse, ki se zanimajo za esperanto, obveščamo, da se prične esperantski tečaj danes zvečer ob 8 v prostorih Slomškove zaduge, Aleksandrova c. 10 (skozi dvorišče 1. nadst.). Učnina nizka. Prijavi se lahko še vsakdo.

Esperantsko društvo Ljubljana vabi esperantiste na redni članski sestanek, ki bo v četrtek, dne 9. novembra t. l. ob 20 pri »Šestlici«.

Franciškanska prosveta vabljno vabi vse članstvo, da se polnoštevno udeleži skupnega prosvetnega večera, ki bo v petek ob 8 v franciškanski dvorani, posvečen svetogorski Materi božji. Člani uživajo znižano vetopnino 1 din, če se izkažejo z izkaznico pri blagajni.

Prosvetno društvo Trnovo priredi v soboto, 11. novembra v društveni dvorani za člane in po njih vpeljane goste »Martinov večer« s pestrim sporedom.

Ljubljanska filharmonija priredi v petek, 17. t. m. v unioneški dvorani simfonični koncert, pri katerem bo sodeloval klavirski virtuos g. A. Trost. Dirigent g. M. Sijanec.

Predavanje SPD bo v torek, dne 14. t. m. ob 20 v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Predaval bo g. dr. inž. Avčin France o letošnji zimsko-alpinski ekskurziji Zveze planinskih društev kraljevine Jugoslavije in to pod nazivom: »S smučmi preko Šar-planine do Korab«. Predavanje bodo spremljale številne eklopične slike: posnetke so napravili udeleženci sami. Uvodne besede bo spregovoril predsednik SPD in tajnik Zveze planinskih društev g. dr. Pretnar. Vetopnice so že na razpolago v društveni pisarni SPD na Aleksandrovi cesti 4-4. Planinci, udeležite se zanimive prireditve: slovenski planinci nam bodo poročali o uspelem zimsko-alpiskem pohodu preko planine Južne Srbije.

Sv. Gora pri Gorici praznuje letos 400 letni jubilej. V ta namen je poromalo na tisoče in tisoče Slovencev na to znamenite božjo pot. Tega zgodovinskega dogodka se bo spomnila Prosvetna zveza na svojem VI. prosvetnem večeru v petek 10. novembra ob 8 v franciškanski dvorani. Spored je sledeč: 1. Svetogorska romarska pesem, poje zbor franc. prosvete. 2. Svetogorski materi, deklaracija. 3. Dr. Ivo Česnik, odvetnik, bo podal zgodovino sv. Gore in razgled s sv. Gore v besedi in eliki. Predavanje je opremljeno s eklopičnimi slikami. — Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7 in v trgovini Sfiligoj na vogalu Franciškanske ulice.

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 20:

Četrtek, 9. novembra: »Antigonac. Red Četrtek Petek, 10. nov.: »Neopravičena urac. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Sobota, 11. nov.: »Kozarec vode. Red A.

Opera — Začetek ob 20:

Četrtek, 9. novembra: »Figarova svatba«. Premiera. Premierski abonma. Petek, 10. nov. ob 15: »Trubadur. Dijaška predstava. Cene od 16 din navzdol.

Sobota, 11. nov.: »Pri belem konjičku. Znižane cene od 30 din navzdol.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 9. novembra, ob 20. uri: Plesni večer Kührbos-Litvinova. Izven. Petek, 10. novembra: Zaprt. (Gostovanje v Celju.)

CELJSKO GLEDALIŠČE:

Petek, 10. novembra, ob 20: »Navihanka«. Gostovanje mariborskega gledališča.

Stroga obsodba izsiljevalca

Maribor, 8. novembra. Kakor smo že v današnjem »Slovenskem domu« poročali, se je vršila danes dopolne pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča razprava proti 35 letnemu zasebnemu uradniku Avgustu Vidicu iz Ljubljane zaradi izsiljevanja. Vidic je prišel letos 18. avgusta v Majšperg ter je skušal izsiliti od lastnice tamonjše tovarne gospe Kubrihtove znesek 2000 din z grožnjo, da bo sicer objavil v časopisju poročilo o razmerah, ki v tej tovarni vladajo. Vidic se je predstavil Kubrihtovi kot tajnik neke strokovne organizacije, imel je razne pripočila ter je zatrjeval, da so ga poslane vplivne osebnosti, da razmere v tovarni preišče. Dasi je ravno majšperska tovarna znana, da ima zelo dobro urejene razmere z delavstvom, vendar je Vidic s svojim sigurnim nastopom vplival tako, da se je lastnica podala z njim celo v Putj na okrajno glavarstvo, kjer so o teh vprašanjih razpravljali. Ko pa je potem Vidic nastopil z zahtevo, da mu izplača 2000 din ter je izplačilo še večkrat pisмено urgiral, je tovarnarka uvidela, da ima opravka s sleparjem ter ga je prijavila oblastem. Vidic je bil obsojen na 6 mesecev strogega zaporja ter na 2 leti izgube častnih pravic.

Sirite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dome

Veliki umetniki v zasebnem življenju:

Händel je bil dober človek in dober trgovec

Veliki skladatelj Johann Sebastian Bach je le redkokdaj in še to le mimogrede odšel iz manjših mest v svoji oziroma domovini, redni Nemčiji. Živel je tiho življenje v ozkih in majhnih razmerah. Händel pa se je gibal na velikem odru življenja, spoznal svet, preizkusil svoje moči ter si pridobil imetje, slavo in čast za življenje.

Ze sama priroda ga je določila za boreca: Bil je ogromne postave, ki je vplivala ljudem spoštovanje. Imenitno se je znal vesti in nastopati, z obraza mu nikdar nista izginila dostojanstvo in ponos, njegove kretnje so bile odločne, prav tak tudi značaj. Vsi, ki so ga poznali, so ga morali spoštovati. Bil je navdušen športnik, veslal je, plaval in se boril z mečem, da bi svojemu ogromnemu telesu ohranil elastičnost. Seveda je to veliko telo, ki se je neprestano gibalo in delalo, zahtevalo tudi pri jedi svojo posebno obolus.

„Kosilo za tri osebe“

Znan je bil kot velik požrešnež. To njegovo slabost so karikaturo njegove dobe neprestano izrabljali, da bi ga pred javnostjo omešili in onemogočili.

O Händlu kroži tudi sledeča anekdota: Nekega dne je prišel v neko londonsko restavracijo ter naročil kosilo za tri osebe. Natakard dolgo časa ni prinesel jedi, tako da je mojster Händel začel postajati je nestrpen. Poklical je natakarja in ga vprašal, čemu tako dolgo ne servira kosila. Natakard mu je odvrnil, da bodo kosilo prinesla takoj, kakor hitro bosta prišli še drugi dve osebi. »Potem pa prinesite kosilo prestesimo, kajti jaz sam sem ta družba!« je odgovoril Händel.

Močna, samozavestna priroda

V tem ogromnem telesu je počivala duša, ki ni poznala slabosti, sanjarjenja in bolešne občutljivosti. Njegov viteški značaj je razodeval zapovedovalno odločnost, s katero ni skoparil niti napram navijšim osebnostim. Nagli navali jeze in strasti izrazi nepotrepljivosti ter surovo vedeje iz njega niso napravili dirigenta, čigar osebnost bi bila glasbenikom simpatična. Kadar se je razjezil, je metal v glasbenike vse, kar je dosegel, znal pa je tudi kleti kakor star mornar. Kar je mislil, je moral tudi povedati, neglede na to, kdo je bil v njegovi bližini. Včasih se je strahovito razjezil, kadar so člani dvora prepozno prišli na koncert, če pa so se dvorne dame pogovarjale, je Händel začel psovati kar naglas. Če tudi to ni zaleglo, potem je Händel naglas spregovoril ime dame, ki je govorila ter jo pozval, naj da mir. Toda njegove eurovosti niso prihajale iz hudobije ampak so bile samo izraz njegove robusne prirode. Kadar je začutil, da nima prav, se je nemudoma opravičil. V jezi pa je šel tako daleč, da je ob neki priliki neko primadono, ki ni hotela peti tako, kakor je on zahteval, dvignil skozi okno ter ji zagrozil, da jo bo spustil, če

se ne bo pokorila. Seveda se je pevka diva pokorila, ves orkester in zbor pa so se pristrčno zabavali ob tej drastični metodi mojstra Händla.

Dober trgovec, plemenit človek

Händel je bil mož z železno voljo. Česar se je lotil, to je tudi izvršil. Nikdar ni bila njegova podjetnost zmanjšana ali oslabiljena. Preko vseh zaprek, težav in udarcev usode — in vsega tega je bilo v Händlovem burnem življenju več ko preveč — se je mojster pretolkel od neznatnih začetkov do najvišjih višin, ki jih more doseči umetniški položaj.

Razen tega pa je bil tudi odličan trgovec. Kljub velikim izgubam je zapustil krasno imetje 20.000 funtov šterlingov. Ni bil grabežljiv, pa tudi skop ne. Mnogokrat je sam prav izdatno pomagal pri zboljšanju in zatiranju človeške bede. V svoji širokogrudnosti je prepuštil vse dohodke svojega znamenitega oratorija »Mesija« nekemu otroškemu zavetišču. To delo je bilo tedaj zelo popularno po vsej Angliji, tako da je Händel na ta način zavetišču v letih od 1749 do 1777 preskrbel približno 12 tisoč funtov šterlingov dohodka.

Kljub svoji surovi zunanosti pa je imel Händel blag in mehak značaj. Bil je zelo marljiv, bil pa je tudi tako zaposlen, da mu za zahajanje v družino ni preostajalo mnogo časa. Zaradi svoje silne zaposlenosti ni našel niti časa, da bi se bil oženil.

Najrajši je odšel v kakšno skrito, majhno gostilno, kjer je sedel v družbo preprostih meščanov, si našel svojo pipo ter pil pivo. Bil je zabaven možak, poln humorja, vselej pripravljen za dovite in šalo. Zaradi svoje veličanske postave je bil skoraj prav tako popularen kakor zaradi svojih oratorijev.

Posebno veselje pa je imel za lasulje. Za vsako priložnost je imel posebno lasuljo. V njegovi zapuščini so jih našli celih 72!

Händlov oče je bil »kirurg«, to je »brivec in padar«, v naslovu pa se je dvignil do »komornega sluga« in do »stelesnega kirurga«. Bil je star 63 let, ko se je oženil. Njegov sin Georg Friedrich je že v rani mladosti kazal muzikalne sposobnosti, pa se je oče upiral; ni hotel, da bi mu sin postal »muzikant«. Šele, ko se je saski knez Weissenfeld zavzel, naj bi fantič dobil glasbeno izobrazbo, je bil očetov odpor zlomljen. Kljub vsemu pa je oče želel, naj bi se njegov sin razen glasbe učil tudi pravnih ved. In Georg Friedrich Händel se je l. 1702 dejansko tudi vpisal kot »stud. iur.« Ko pa je dobil službo organista, je študije pustil. Organist je bil samo dobro leto dni, potem pa je odpotoval po svetu. Obiskal je Italijo in Anglijo. Svoja največja mojstrska dela je napisal v starosti od 56—66 let. Že leta 1751 mu je gro-

Parada litvanske vojske ob zasedbi poljske Vilne

zila nevarnost, da bo oslepel zaradi prenapornega dela. (Pozneje je dejansko tudi oslepel.) Kljub temu pa je prirejal koncerte in sam spremljal svoje koncerte na orglah. Zadnji koncert je dirigiral samo osem dni pred smrtjo. Bach in Händel se nista nikoli poznala, niti videla se nista, niti si dopisovala, čeprav sta se oba rodila istega leta in oba dočakala zelo visoko starost.

Zgodba z Johannom Matthesonom

V osebi Johanna Matthesona je Händel v Hamburgu našel, kakor je menil, svojega dobrega tovariša, pomočnika in prijatelja. Toda to prijateljstvo je bilo kaj hitro v kraju, ko je Händel spoznal Matthesonovo bistro. Ob neki priliki ga je Händel zadel v živo. Ta epizoda pa bi ga bila skoraj veljala življenje. Zgodilo pa se je to takole: Ko je Händel leta 1703 prišel v Hamburg, je spoznal tenorja, cimbalista in pisatelja Johanna Matthesona. Ta izredno sebični, potuhneni in zlobni umetnik se je približal Händlu s čudovito iskrenim prijateljstvom ter se je zelo trudil, da bi mu pomagal kakorkoli že. Hitro je bil namreč spoznal Händlovo genialnost ter se je hotel z njo sam okoristiti. Mattheson je skomponiral opero »Cleopatra«, v kateri je sam pel vlogo Antonija. Toda to njegovi sebičnosti ni bilo dovolj, temveč je po svoji »smrti« na odru — in to je bilo nekako ure pred koncem predstave — prišel v orkester, sedel na dirigentovo mesto ter vodil opero do kraja, da bi si tudi kot dirigent pri občinstvu nabral laurik.

Händel se je jezil na to sebičnost svojega prijatelja, kljub temu pa mu je dvakrat prepuštil svoje mesto. Končno pa se mu je zazdela stvar le preneumna. Ko je pri prihodnji predstavi Antonij spet vstal od »mrtvih« ter se pojavil pred dirigentskim pultom, je Händel lepo sedel naprej in dirigiral nemoteno dalje. Mattheson je bil ves iz sebe od jeze, toda pred občinstvom proti Händlu seveda ni mogel ničesar podvzeti. Ves besen je moral poslušati zasmehljive opazke orkestrašev. Po predstavi pa je prišlo med njima do hudega prepira. Mattheson se je pri tem toliko spozabil, da je Händlu sredi trga pripeljal zausnico. Händel je takoj potegnil meč, in prišlo je do dvoboja — sredi trga, pred številnim občinstvom. Händlu je pomagal dvojna sreča: dobro plasirani Matthesonov udarec je izpodletel ob kovinskem gumbu na njegovih obleki, nato pa se je Händlu posrečilo, da je z močnim udarcem prelomil nasprotnikov meč. Nato sta se oba nasprotnika pomirila in pobotala. Lahko se tedaj trdi, da je kovinski gumb Georgu Friedrichu Händlu rešil življenje.

Naročate in širite

Slovenski dom!

Program radio Ljubljana

Cetrtek, 9. nov.: 1. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12. Igračke (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.32 Radij. šramel — 14. Poročila — 15. Koncert: Radij. orkester — 16.45 Slovensčina za Slovence (g. dr. E. Kolarik) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Telovadno predavanje — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20. Kitara in klavir (g. Prek Stanko, Elletz Rafael) — 20.45 Reprodukcijski koncert simf. glasbe — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Laka glasba (Radij. orkester).

Petek, 10. nov.: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11. Solški ura: Glasba starih narodov (g. St. Prek) — 12. Naši napovedi (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.32 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14. Poročila — 18. Zenska ura: Gospodinjino knjigovodstvo (g. Vida Persuh) — 18.30 Nekaj valčkov (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. St. Leben) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: In-spekcijski dr. obrambe — 19.40 Objave — 20. Plošče — 20.30 Koncert Sodeluje ga Angela Hauc Megia in Radij. orkester — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Veseli zvoki (plošče).

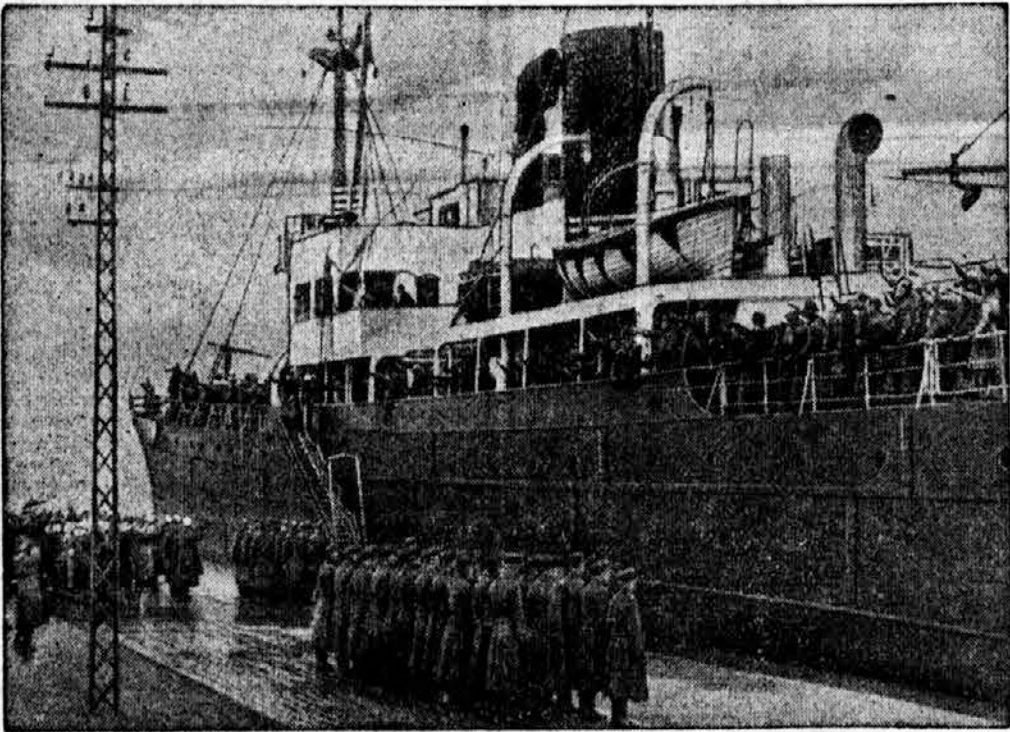
Drugi programi

Cetrtek, 9. nov.: Belgrad: 19.40 Vokalni koncert, 20. Humor, 21. Narodne pesmi — Zagreb: 20. Vokalni koncert, 20.30 Klavir, 21. Zabavni koncert — Sofija: 19. Orkestralni koncert, 20.15 Vokalni koncert, 20.45 Klavir — Ankara: 19.15 Orkestralni koncert, 21. Jazz — Bernolmster: 21. Orkestralni koncert — Budimpešta: 19.35 Orkestralni koncert, 20.35 Klavir, 22. Plesna glasba, 23.25 Ciganski orkester — Bukarešta: 20.15 Simfonični koncert — Hilversum: 20.35 Orkestralni koncert, 21.30 Solisti — Stockholm-Hörby: 19.30 Kabaret, 20.20 Predavanje o francoski revoluciji, 22.15 Nordijska gl. — Trst-Milan: 17.15 Brazilski koncert, 21. Operetna gl. — Rim-Bari: 21. Igra — Florenca: 21. Opera — Andre Chénier — Reykjavik: 21.40 Instrumentalni koncert — Riga: 20.15 Martinovanje — Sottens: 20. Pisan spored, 20.30 Vokalni koncert, 21.55 Sonate.

Petek, 10. nov.: Belgrad-Zagreb: 20. Simfonični koncert (Zinka Kunc-Milanov) — Sofija: 19.50 Verdijeva opera — Faust — Ankara: 19.30 Orkestralni koncert, 20.30 Operetna glasba, 20.45 Jazz — Bernolmster: 20.45 Operna glasba, 21.20 Beethovenov koncert, 22.05 Balajke — Budimpešta: 19.30 Opera — Bukarešta: 19.35 Opera — Hilversum: 19.35 Španska glasba, 20.30 Orkestralni koncert, 21.30 Kvartet, 22.40 Komorni koncert — Stockholm-Hörby: 20.30 Orkestralni konc., 21.15 Igra, 22.15 Verdijevo »Pogubljenje« — Trst-Milan: 17.15 Vokalni koncert, 21. Igra, 22.20 Vokalni in pianinski koncert — Rim-Bari: 21. Indijska Igra »Sakuntala« — Florenca: 21.15 Moderna glasba, 22. Violina — Reykjavik: 21.45 Konservatorijski koncert — Oslo: 20.45 Piano, 22.15 Italijanska glasba — Sottens: 21.30 Orkestralni koncert.

Igralec Pat O'Brien, ki ima vlogo mladega duhovnika, očeta Jerryja, v filmu »Angeli garjevih lic«, narejenem po romanu, ki ga prinaša naš list.

Trume nemških izseljencev, ki so morali zapustiti svoje domove v Estoniji in na Letonskem in se vrniti v domovino. V pristanišču v Gdansku jih je, kakor kaže slika, sprejel nemški vojaški oddelek.

A. G. Barrili

DVE BEATRICI

»Poročstvo?«
»Da; kako naj ga drugače imenujem? Zdi se mi, da se imenuje Ferdinand. Krasen otrok je.«
Beatrice de Bovadilla je nekaj trenutkov nemo zrla predse. Srce se ji je krčilo od bolesti in mrzle kaplje so ji stopile na čelo. Vendar ni hotela izdati tega, kar se je godilo v njeni duši. Z zadnjimi močmi se je zbrala in nadaljevala pogovor s svojim bratom in krvnikom.

»Koliko stvari veste!« mu je rekla. »Celo otrokovo ime. In starost?«
»Nima še dve leti,« ji je odgovoril don Francisco. Najbrž je bil rojen po zavzetju Malage, ko se je dvor iz Cordove preselil v Saragozo.«

Markiza se je spomnila, da don Cristoval ni zapustil Cordove skupno z dvorom, čeprav je v mestu divjala kuga. Prišel je v Saragozo šele pozneje.

»Toda zakaj ne živi s svojo družino?«
»Zdi se mi, da sem vam dal razumeti, da tu ne gre za družino,« je odvrnil Bovadilla, »ljubezen in zakon sta dve različni zadevi. Nič lažjega ni, kot da se je njegova ljubezen ohladila; saj je takih primerov dovolj. On pač ne misli na nič drugega, kot na svoje načrte. Hodi po svetu in išče ladje... ali je kaj izrednega, če ga na poti sreča bog ljubezni?«

»Nesrametna sem, da vas poslušam,« je vzklila markiza. »Pri-povedujete mi neumno pravljico. Prepričana sem, da obrekujete tega človeka, ki je izmed vseh najbolj plemenit in najbolj pošten.«

»Pomirite se,« ji je tiho dejal don Francisco. »Moral sem vam to pojasniti, ker vam hočem le dobro. Ta človek vas je začel s svojimi modrimi očmi. Ne tajim, da vam je izkazal veliko uslugo. Toda mogoč bi jo storiti vsakdo, ki bi v tistem trenutku bil v bližini kraljevega šotora; tudi kateri izmed stražnikov, ki so prihitali prav v istem hipu kot on. Bili ste mu dolžni zahvalo, priznam. Toda ali bi se ne bili lahko oddolžili z večjo vsoto denarja?«

»Nesramnež!« je ježno vzklila markiza. »Nehajte vendar!«

V tem hipu so se na koncu hodnika odprla vrata in ženski glas je zaklical:
»Bovadilla! Kje si? Mar naj te sama pridem iskat?«
»Kraljica,« je vzklila Beatrice.
Res je kraljica Izabela stala med vrati svojega stanovanja. Luč, katero je služabnik pravkar prižgal, je osvetljevala njeno vitko postavo. Pogovor s škofom in bratom je markizo zadržal precej časa, medtem ko bi se bila že morala vrniti k svoji gospodari.

»Tako bom pri vas, Visočanstvo,« je dejala in hitela h kraljici. Med potjo pa se je trudila, da zakrije nemir, ki so ga povzročila bratova odkritja.

Don Francisco pa se je globoko priklonil in počasi odšel v nasprotno smer.

»S kom si govorila, Bovadilla?« je vprašala kraljica.
»S svojim bratom, don Franciscem,« je odvrnila markiza. »Prosim vas, da oprostite mojo neprostovoljno zamudo.«
»Nič hudega dragica,« ji je smehljaje se rekla kraljica. »Nimam povoda, da bi se hudovala nate. Želela sem ti le povedati nekaj novega, outri zarana odpotujmo. Imaš komaj dovolj časa, da se pripraviš.«

»Odpotujemo!« je vzklila Beatrice.
»Brez dvoma. Ali ne veš, da mora naš dvor biti neprestano na poti, kakor Izrael? Sedaj gremo v Medino.«

VL poglavje.

Drugo jutro je dvor že navsezgodaj odpotoval v Medino. Don Cristoval pa ni sledil vladarjema; prejel je ukaz, naj odpotuje v Cordovo in počaka dokler se tudi dvor ne preseli tjakaj.

Beatrice je bila zelo potrta, ker ji je nenaden odhod preprečil, da bi dognala, v koliko so bile resnične obtožbe njenega brata proti don Cristovalu. Še bolj pa jo je vznemirila vest, da je don Cristoval odšel v Cordovo. Tolžala se je sicer z mislijo, da bo dvor oetal v Medini le par tednov, toda ta čas se ji je zdel cela večnost. Najrazličnejše misli in domneve so ji rojile poglavi. Kje je sedaj don Cristoval? Ali ji ni povedal don Francisco, da je njegova izvoljenka v Cordovi? Koliko je resnice na tem, kar ji je pripovedoval?

S kakšno nestrpnostjo je pričakovala, da se dvor zopet odpravi na pot. Končno je težko pričakovani dan le prišel. Ko je zagledala v daljavi stolpe in kupole Cordove, je vztrepetala ob misli, da se bo kmalu zopet srečala z njim, ki si je nevede ovojil njeno srce. Vendar

pa ji je neka druga misel zagrenila veselje. Saj v tem mestu biva ona druga Beatrice, katero je ljubil, že preden je spoznal njo in ki jo morda ljubi še sedaj! In ves čas, odkar se nista videla, je bil pri njej! Toda, ali je to kaj čudnega, če jo ljubi?

Dospela je v mesto in že prvi dan je med drugimi dvorjani zagledala don Cristovala. Bil je zelo potrta; torej ni mogel biti srečen. Ko jo je uzrl, so se njegove oči zaiskrile od veselja; bleda lica mu je pokrila lahna rdečica.

Sklenila je da ne bo govorila z njim o tem, kar ji je pripovedoval brat; njen ponos ee je temu protivil. Sicer pa, saj je imela druga sredstva, da izve resnico.

Ker je don Cristoval pripadal kraljevemu spremstvu, mu je stanovanje priiskrbelo mesto, kakor vsem dvorjanom. Markizi ni bilo težko najti in pregledati seznam stanovanj dvorjanov. S pomočjo svoje zveste služabnice je izvedela, da je don Cristoval le čez dan bil v svojem stanovanju, kjer je bival z nekim starim mornariem, svojim nekdanjim tovarišem na morju. Kam pa je hodil ponoči? Tudi to je kmalu izvedela. Njena služabnica ga je zasledovala in videla, da je vsak večer izginil v neki hiši blizu mestnih vrat.

Tam je torej stanovala lepa Kordovanka! Kako rada bi šla sama v ono skrivnostno hišo in videla svojo tekmovalko. Toda ne, tako neprevidna ni smela biti.

Premišljevala je, kaj naj stori in si še ni bila na jasnem, kako naj reši to uganko, ko je srečala don Cristovala. Sicer ga je na dvorcu videvala zelo pogosto, a nikoli ee mu ni mogla približati, da bi se z njim pogovorila.

Nekega dne, ko se je večja skupina dvorjanic in vitezov sprehatalo po vrtu, ee je Beatrice približala don Cristovalu.

»Ali nista več prijatelja, don Cristoval Colon,« ga je vprašala in ee mu sladko nasmejala.

Don Cristoval jo je začudeno pogledal in rekel:
»Zakaj govorite tako gospa?«
»Zakaj? Ker se mi nikoli ne približate, kakor da bi se me bali.«
»Skoraj imate prav, gospa. Saj je veliko spoštovanje že precej podobno bojzani. Toda kljub temu, da mi spoštovanje brani približati ee vam, je moja hvalečnost do vas vedno večja. Saj ste mi storili že toliko dobrega.«

»Jaz?« — je vzklila markiza. »In kaj sem storila takšnega, da vzbujam vašo hvalečnost... od daleč?«